

145. Érsekhalma-Hildpuszta, földvár
(KÖH 27488)

(Bács-Kiskun megye) B

2010. július 5–28. között leletmentő feltárást végeztünk a hildi földvár területén, a sáncárok külső oldalán. A leletmentésre lakossági bejelentés alapján került sor, ugyanis a bronzkori földvárral szemben húzódó Hildi sor lakói az ez évben történt nagy esőzések után a leszakadozó löszfal felső részén egy emberi vázra lettek figyelmesek.

A sír maradékának és a benne elhelyezkedő csontváznak a megmentésére az alpinista technikákat ismerő szakember segítségét vettük igénybe, aki kötélzet segítségével leereszkedve a mélység fölé, oldalról bontotta ki a sírt. A váz nagyobb része még a helyén volt, néhány borda és a jobb kar hullott csak le a mélybe. A csontváz mellett – amennyire az megállapítható volt – nem helyezkedett el semmilyen melléklet, a váz megtartása a löszös talajnak köszönhetően rendkívül jó volt.

Mivel a partfal omlása nagyobb szélességben is veszélyeztette a lelőhelyet, a megmentett objektum mögött egy 7×5 m-es szelvényt nyitottunk, melyben kivétel nélkül csak telepjelenségeket találtunk: gödröket és cölöphelyeket. Ezek egy többrétegű település legfelső, legkésőbb keletkezett objektumai, melyek egy elplanírozott agyagos réteg tetején körvonalazódtak. A helyenként különböző vastagságú, kevert agyagréteg alatt ugyanis egy újabb barna, humuszos kultúrréteg következett, mely tovább osztódott „a” és „b” szintre egyrészt feltöltődésének szín- és anyagbeli különbségei, másrészt pedig a benne lévő objektumok indulásának szintje alapján. Az újabb kultúrréteg alatt már csak a bolygatatlan, sárga löszös agyag altalaj terült el, melyet azonban jónéhány helyen áttörtek a különböző, viszonylag mélyen induló, tehát legkorábban létesített objektumok.

Összesen 36 objektumot, ill. jelenséget tártunk fel, vagy figyeltünk meg. Ezek közül az egyetlenként feltárt sír, 21 gödör, 9 cölöphely, két, kis felületen megfogható, egymástól távol eső, de azonos szinten előkerülő járószint, ill. egy paticsos tűzrakóhely érdemel figyelmet. Feltártunk egy bizonytalan eredetű és rendeltetésű omladékot, valamint egy agyagos törmelékréteget is, mely – telve nagy darab tapasztástöredékekkel – egy épület falzatának elbontott maradványaira engedett következtetni.

Az előkerült kerámiaanyag bővelkedett mészbetéttel díszített töredékekben, melyek korszokhoz, tálakhoz tartoztak egykor. Három füles bögre került elő, közülük egy teljesen ép állapotban. A díszkerámia mellett megjelent a vastag falú házikerámia is; közepes méretű tárolóedények összeilleszthető darabjai alkották e csoportot. Az állatcsontanyag összetevői szarvasmarhák, ill. kiskérődzők (kecske) csontjai voltak. Néhány csonteszköz is napvilágra került, de fémanyagot nem találtunk.

A földvár területén és közvetlen közelében még nem folyt feltárást, ezért fontos eredménynek tekinthető e kis

szelvény rétegviszonyainak tisztázása. Megállapítottuk, hogy a földváron kívüli telepet több, egymástól nem túl távoli időszakban lakták, az előkerült kerámialeletek alapján a Vatyá III. és Vatyá–Koszider fázis idején.

MÉSZÁROS MÓNIKA

146. Érsekvadkert határa

(Nógrád megye) Ő, U, N, Kö

2010. március 4-én terepbejárást végeztem a község közigazgatási területén hatástanulmány készítését megelőzően. A részben mezőgazdasági művelés alatt álló területeken közepes látási viszonyok mellett az alábbi lelőhelyeket regisztráltam.

Dejtári szőlők alja (KÖH 73361): A lelőhely az Érsekvadkertet Patakkal összekötő műút bal oldalán, a Derék-patak mentén hosszan elnyúló laposabb teraszon található. Valószínűleg folytatódik a műút alatt is, valamint a műút jobb oldalán található erdőszáv laposabb részén. A terület mezőgazdasági művelés alatt áll, közepes látási viszonyok mellett őskori (lengyeli?), középkori és jellegtelen őskori kerámiát gyűjtöttünk.

Felső pást (KÖH 73367): A lelőhely Érsekvadkert ÉNy-i részén, a Rózsa utcától Ny-ra lévő telkeken húzódik. Közepes látási viszonyok mellett középkori–újkorai kerámiát gyűjtöttünk.

Felsővadkert (KÖH 73363): A lelőhely az Érsekvadkertet Patakkal összekötő műút bal oldalán, a hosszan elnyúló laposabb teraszon található. Valószínűleg folytatódik a műút jobb oldalán található domboldalon, itt lényegesen kevesebb kerámiát gyűjtöttünk. A lelőhelyet az előkerült középkori (14–15. sz.) leletanyag alapján a forrásokból ismert Felsővadkerttel azonosíthatjuk.

Kamillaüzem (KÖH 73357): A lelőhely Érsekvadkert Ny-i részén, a jelenlegi kamillaüzem közvetlen környezetében húzódik. Pontos kiterjedését megállapítani nem tudtuk. Közepes látási viszonyok mellett középkori és jellegtelen őskori kerámiát gyűjtöttünk.

Malom-úti-dűlő (KÖH 73369): A lelőhely Érsekvadkert település belterületi határának ÉK-i szélén található. Középkori és népvándorlás kori kerámiát gyűjtöttünk.

Murga (KÖH 73371): A lelőhely az Érsekvadkertet Balassagyarmattal összekötő 22. sz. főút jobb oldalán, a Sír-patak menti magasabb teraszon található. Őskori (lengyeli?) kerámiát gyűjtöttünk.

Sportpálya utca (KÖH 73375): A lelőhely Érsekvadkert DK-i szélén, a jelenlegi sportpálya mellett található. A frissen tárcsázott területen jó látási viszonyok mellett középkori és őskori kerámiát gyűjtöttünk, de a lelőhely pontos kiterjedését megállapítani nem tudtuk.

GUBA SZILVIA

147. Fehérvárcsurgó határa

(Fejér megye) B, Kö

2009 decembere és 2010 májusa között kiterjedt terepbejárásokat folytattunk a Nabucco gázvezeték dunántúli